

Rok 14 Numer 631 (85)
14 października 2010 r.

W tym numerze:

- ⇒ **INFORMACJA NA WYŁĄCZNOŚĆ: SZCZEGÓŁY NA TEMAT PROJEKTU DOKUMENTU W SPRAWIE REFORMY WPR**
- ⇒ **ZMIANY KURSÓW WALUT OGRANICZĄ WYSOKOŚĆ PŁATNOŚCI ROLNYCH W 2010 R. DLA WIELKIEJ BRYTANII I POLSKI**

INFORMACJA NA WYŁĄCZNOŚĆ: SZCZEGÓŁY NA TEMAT PROJEKTU DOKUMENTU W SPRAWIE REFORMY WPR

Płatności rolne prawdopodobnie będą nadal zróżnicowane na poszczególnych obszarach UE, ale być może będą ustalane w stosunku do unijnej średniej i ograniczone w maksymalnych i minimalnych limitach – na takie rozwiązanie wskazuje najnowszy projekt komunikatu Komisji Europejskiej w sprawie reformy WPR, który ma zostać opublikowany 17 listopada br.

Nowe "jednolite" kryteria stworzyłyby bardziej zrównoważone warunki konkurencji między rolnikami, ale podstawowe płatności w ramach I Filaru zostałyby dostosowane w taki sposób, aby uwzględniać zróżnicowane koszty w poszczególnych krajach, wielkość gospodarstw rolnych i modele zatrudnienia.

Natomiast płatności uzupełniające byłyby przyznawane, przyjmując za podstawę wymogi środowiskowe, naturalne utrudnienia, a nawet uwarunkowania społeczno-gospodarcze czy terytorialne.

Komisja pragnie rozszerzyć I Filar znacznie poza jego dotychczasowe, znane z przeszłości funkcje podstawowego wsparcia dochodów, włączając do nowego systemu płatności wyższe standardy środowiskowe oraz zagadnienia spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej występujące w II Filarze. Cele "ekonomiczne" i "środowiskowe" funkcjonowałyby w obydwu filarach, co, jak przypuszcza Bruksela, położyłoby kres systemowi, w którym UE jest postrzegana z jednej strony jako ugrupowanie subsydiujące intensywny i potencjalnie prowadzący do zanieczyszczeń model rolnictwa, a z drugiej jako organizacja finansująca usługi służące środowisku.

Komisarz ds. rolnictwa Dacian Ciolos wyraźnie dał do zrozumienia, że naczelną zasadą produkcji żywności, zarządzania zasobami i spójności terytorialnej powinny być traktowane łącznie, i uwzględniane we wszystkich aspektach WPR.

Dokument, do którego dotarła *Agra Europe*, jest wciąż w formie wstępnej. Dyrekcja Generalna Rolnictwa jest obecnie gotowa do przekazania go do konsultacji wewnętrznej, w ramach której z tym zagadnieniem, naszkicowanym z punktu widzenia resortu rolnictwa, będą mogły zaznajomić się inne departamenty Komisji.

Kluczowy jest fakt, że dokument nie wspomina o całkowitym budżecie WPR. Ciolos nalega, aby cele nowej polityki wyznaczyć jeszcze przed wynegocjowaniem na nią środków finansowych.

Jednak źródła wyjaśniły, iż dokument – i jego ambitny zakres – został przygotowany w oparciu o utrzymanie zbliżonych do bieżących poziomów finansowania.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Propozycje legislacyjne zostaną opracowane w ciągu najbliższego lata na bazie konsultacji publicznych, powiązanych z komunikatem, i przy uwzględnieniu w następnym roku Oceny Oddziaływania (*Impact Assessment*), która zajmie się potencjalnymi skutkami reorganizacji wsparcia rolnictwa według wytycznych zakładanych przez Komisję.

Płatności bazowe z wieloma zastrzeżeniami

Wstępny dokument precyzuje, że dotychczasowa debata w sprawie reformy WPR dostarczyła silnego poparcia dla istniejącej struktury dwóch filarów, w ramach czego pierwszy filar zachowuje funkcję wsparcia dochodów i nakierowania finansowania na *aktywnych* rolników, w przeciwieństwie do zarządców ziemskich czy innych beneficjentów WPR na terenach wiejskich.

Z tego też względu projekt dokumentu jest opracowywany w oparciu o te zasady i zamierza podążać za nowym modelem płatności w ramach I Filaru, dla którego podstawę w dalszym ciągu stanowi wsparcie dochodów; włącza też jednak w jego obręb nowy zakres mechanizmów korekcyjnych, które mają gwarantować, że finansowanie będzie ukierunkowane w bardziej specyficzny sposób.

Projekt stwierdza, że w I Filarze potrzebna jest "bardziej sprawiedliwa dystrybucja", bez wielkich "destrukcyjnych" zmian w stosunku do poszczególnych regionów lub systemów produkcyjnych.

Proponuje się wprowadzenie tych samych obiektywnych kryteriów dla wszystkich płatności bezpośrednich na obszarze UE, jednak niekoniecznie na tym samym *poziomie* w każdym państwie członkowskim lub nawet w każdym regionie. Dokument wyklucza w praktyce płatności według stawek zryczałtowanych, argumentując, że producenci "na obszarze całej Wspólnoty muszą się zmierzyć z różnymi warunkami gospodarczymi i naturalnymi".

Znaczące różnice

Jednak aby zmniejszyć istniejące obecnie wielkie różnice, dokument proponuje koncepcję wprowadzenia minimalnego poziomu płatności bezpośrednich dla wszystkich rolników we Wspólnocie. W ramach takiego programu nawet gospodarstwa znajdujące się w najmniej korzystnym położeniu mogłyby być uwzględniane tylko w pewnym ograniczonym zakresie, tzn. w określonych limitach dla farm o wynikach plasujących się poniżej całej unijnej średniej. Cały pomysł polega na tym, aby złagodzić "zyski i straty" danego państwa członkowskiego lub systemu produkcji rolnej w stosunku do aktualnych modeli płatności.

Pod względem samych nowych kryteriów płatności, dokument zarysowuje nową logikę, w oparciu o którą funkcjonowałyby "podstawowa płatność bezpośrednia oddzielona od produkcji", zapewniając "jednolity poziom obowiązkowego wsparcia dla wszystkich rolników w państwie członkowskim (lub w regionie)", pod warunkiem że odbiorca byłby aktywnym farmerem, respektującym zasady wzajemnej zgodności – w oparciu o to w przyszłości poprzeczka mogłaby zostać podniesiona wyżej.

Dano do zrozumienia, że płatności byłyby przyznawane na bazie hektarowej, tzn. proporcjonalnie do wielkości gospodarstwa, ale że ta stawka nie byłaby równa na całym obszarze Wspólnoty, a różnicowanie mogłoby występować nawet na poziomie regionalnym.

Nowy system zawierałby również limity dolne i górne, w celu ograniczenia obserwowanego w przeszłości, ogromnego zróżnicowania płatności bezpośrednich. Wstępny projekt proponuje "minimalny poziom płatności bezpośrednich" dla drobnych rolników, tak by ich gospodarowanie pozostało opłacalne pod względem ekonomicznym.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Natomiast na drugim końcu skali, "górnym limit" w praktyce ograniczałby dopłaty dla największych farm, aczkolwiek wielkie posiadłości, będące także znaczącymi pracodawcami, mogłyby być z tego zwolnione "poprzez uwzględnienie intensywności pracy mierzoną wielkością zarobków".

Publiczne konsultacje w sprawie reformy WPR ujawniły, że pojawiło się silne odczucie, jakoby WPR funkcjonowała w sposób nieobiektywny, faworyzując wielkie, "przemysłowe" farmy.

Proekologiczne płatności uzupełniające

Premie proekologiczne przewidywane są jako osobny, ale "obowiązkowy" komponent płatności bezpośrednich. W celu zakwalifikowania się do tego dodatkowego "modułu konstrukcyjnego" płatności bezpośredniej, od rolników oczekuje się podjęcia przyjaznych dla środowiska praktyk gospodarowania – wymienia się tu utrzymywanie trwałych użytków zielonych, gruntów odłogowanych z zieloną pokrywą, płodozmianu i corocznego odłogowania ze względów ekologicznych. Instrumenty te opisuje się jako "proste, uogólnione, pozaumowne i coroczne działania prośrodowiskowe", jak również jako działania "obowiązkowe" – dla odróżnienia ich od pewnych wieloletnich programów środowiskowych podjętych w formie umów, oferowanych rolnikom jako opcja w ramach II Filaru.

Dokument wprowadza też w obieg pomysł likwidacji płatności z tytułu obszarów o niekorzystnych warunkach (ONW), znajdujących się obecnie w ramach II Filaru, a zamiast tego uzupełnienie płatności bezpośrednich na właściwych obszarach. Płatności te byłyby obliczane na bazie obszarowej, z opcjonalnymi krajowymi płatnościami uzupełniającymi – co oznacza, że po raz pierwszy pojawiłyby się one w takiej formie w I Filarze.

Rozważany model płatności w I Filarze mógłby być też uzupełniony o "dobrowolne wsparcie powiązane z produkcją" na wrażliwych ze społeczno-gospodarczego punktu widzenia terenach gospodarki rolnej. Przyznawane ono byłoby w oparciu o plony, ustalony obszar lub wielkość pogłowia - i w ramach "ściśle wyznaczonych limitów".

Według źródeł, ten środek działania przypominałby "Artykuł 68", który obecnie zezwala państwom członkowskim na przeznaczenie 10% ich krajowych alokacji na I Filar i przyznanie tych pieniędzy sektorom znajdującym się w trudnym położeniu. Wydaje się jednak, iż to nowe finansowanie powiązane z produkcją nie będzie udzielane kosztem udziału w pomocy unijnej, lecz raczej jako krajowe dofinansowanie, co wprowadzi do I Filaru kolejny element pomocy krajowej.

II Filar: wspólne pakiety programów

Jeśli chodzi o rozwój obszarów wiejskich, dokument nie proponuje jakiejś radykalnej zmiany pod względem rodzaju oferowanych środków działania, ale stara się przemyśleć sposób, w jaki połączone są programy – w celu zagwarantowania, że u podstaw II Filaru leżą lepiej zintegrowane zasady i cele. Ma to pomóc w uzupełnianiu wsparcia z I Filaru i innych unijnych typów polityki działania.

Wstępny komunikat proponuje dla II Filaru w praktyce nowe "skuteczne mechanizmy dostarczania środków", zastanawiając się nad koncepcją celów ilościowych na poziomie unijnym i na poziomie programów, powiązanych z odpowiednimi zachętami. Jeśli dobrze odczytano intencje komunikatu, jego zamiarem byłoby zapewnienie "podejścia opartego na wynikach" w miejsce tego, co jest obecnie widziane jako zestaw programów w pewnym sensie osobnych, niewymiernych i bez określonego limitu.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Ciolos dał jasno do zrozumienia, że II Filar ma swą odrębną, istotną tożsamość, przy założeniu wieloletniej struktury jego płatności i jego zdolności do oferowania państwom członkowskim elastycznych narzędzi do finansowania ich własnych rozmaitych potrzeb - zaś rozważana obecnie nowa struktura II Filaru ma zamiar nadal w pełni uwzględniać tę logikę.

Źródła wyjaśniły, że programy rolno-środowiskowe w ramach II Filaru, które są finansowane w rocznych ratach i są zgodne z praktykami środowiskowymi proponowanymi obecnie dla I Filaru – nie będą dublowane w instrumentach rozwoju obszarów wiejskich.

Niemniej jednak wyjaśniono, że "środowisko, zmiany klimatu i innowacje powinny być bardziej niż w poprzednich okresach tematami wiodącymi, sterując całą polityką działania", co sugeruje, że w dodatku do bardziej proekologicznego I Filaru, również II Filar pójdzie w stronę większego uwzględniania potrzeb środowiska.

Nie wymieniano w jakiś specjalny sposób obecnych "Osi" II Filaru – konkurencyjności, wykorzystania użytków i różnicowania działalności na obszarach wiejskich – ale wydaje się obecnie, że dwoiste cele na rzecz środowiska i innowacyjności będą się rozciągały na wszystkie działania, również poprzez grupy instrumentów podejmowanych przez państwa członkowskie.

Nowe narzędzia dla sprzedaży bezpośredniej, zarządzanie ryzykiem

Przypomina się, że bardzo wiele istniejących obecnie specyficznych programów "pozostanie użytecznych", wskazując, że kluczem do usprawnień będzie powiązanie środków działania w pakiety i wprowadzenie jako zachęty "preferencyjnych stawek ze względu na intensywność pomocy".

W dokumencie sugeruje się, że w celu przyciągania do sektora młodych rolników, rozwijania sprzedaży bezpośredniej i rynków lokalnych być może potrzebne będą specyficzne nowe mechanizmy.

Wstępne propozycje Komisji – podsumowanie

I Filar

- Zryczałtowane stałe stawki płatności pomocowych w każdym państwie członkowskim
- "Bardziej sprawiedliwa" dystrybucja płatności pomocowych między państwami członkowskimi
- Minimalny poziom płatności bezpośrednich
- Ograniczenia wsparcia, aby zmniejszyć zakres poziomu wypłat dla największych farmerów
- Dopłaty zarezerwowane dla "aktywnych" rolników
- Pomoc podzielona na komponenty "wsparcie dochodów" i "premie proekologiczne"
- Płatności z tytułu obszarów o niekorzystnych warunkach wcielone do I Filaru
- Opcja dobrowolnej, finansowanej krajowo, pomocy powiązanej z produkcją

II Filar

- Większa komplementarność z I Filarem
- Skupienie się na "środowisku, zmianach klimatycznych i innowacjach"
- Nowe narzędzia zarządzania ryzykiem
- Budżety krajowe realokowane zgodnie z "obiektywnymi kryteriami"

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Wsparcie rynkowe

- Rozszerzenie okresów interwencji
- Szersze stosowanie prywatnego przechowywania z unijnymi dopłatami
- Zamiar likwidacji kwot cukrowych

Źródło: Agra Europe Weekly z 8 października 2010 r.: *“Details of draft CAP reform paper”*

ZMIANY KURSÓW WALUT OGRANICZĄ WYSOKOŚĆ PŁATNOŚCI ROLNYCH W 2010 R. DLA WIELKIEJ BRYTANII I POLSKI

Wypłaty z tytułu Jednolitych Płatności Rolnych za 2010 rok będą w Wielkiej Brytanii, Szwecji i Polsce znacznie niższe niż w zeszłym roku z powodu aprecjacji walut tych krajów wobec euro na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy.

W przypadku Wielkiej Brytanii i Polski tegoroczna zmiana trendu tylko częściowo odwróci nieoczekiwane zyski, z jakich tamtejsi rolnicy cieszyli się w 2009 roku – gdy zarówno funt szterling, jak i złoty odczuły gwałtowne spadki wobec euro wskutek światowego kryzysu gospodarczego.

Wyraźną stratę netto odnotują natomiast rolnicy szwedzcy - w następstwie 10,7% aprecjacji korony od września 2009 roku. Spowoduje to, że kurs wymiany będzie dla nich o około 6,7% mniej korzystny niż porównywalna wartość z 2008 roku.

W każdym z przypadków te wahania kursów walut będą bezpośrednio odzwierciedlone w wielkości Jednolitej Płatności Rolnej oraz (w przypadku Polski) w przychodach z tytułu SAPS (systemu jednolitej płatności obszarowej), które farmerzy otrzymają w ciągu nadchodzących miesięcy.

Stawką, jaka będzie obowiązywała dla celów wypłat pomocy bezpośredniej przy konwersji wartości euro na waluty narodowe krajów spoza strefy unijnego pieniądza, ma być kurs opublikowany przez Europejski Bank Centralny w dniu 30 września - obowiązujący od 1 października, którą to datę ustawodawstwo unijne ustaliło jako "termin operacyjny" dla wymiany walut w ramach JPR.

Oficjalny zastosowany kurs wymiany brytyjskiego funta dla celów JPR w 2010 roku wynosi 1 EUR = 0,85995 GBP, o około 5,4% poniżej wskaźnika, który przeważał dla programu JPR w 2009 r. (1 EUR = 0,9093 GBP).

Jednak ten spadek oznaczałby jedynie pozbawienie rolników na Wyspach nieoczekiwanych zysków, jakimi cieszyli się w zeszłym roku, gdy funt szterling osłabł w ujęciu rocznym aż o 15,1%. Aktualny kurs funta wciąż kształtuje się na poziomie o prawie 9% wyższym od wartości zastosowanej do konwersji z tytułu JPR w 2008 roku.

Polscy rolnicy będą w podobnej sytuacji – ich wpływy w walucie krajowej zmaleją w stosunku rocznym o 5,8%, aczkolwiek nadal odczuwać będą korzyść wskutek wielkiej, 24,5% deprecjacji złotego w ciągu 2009 roku – wskutek tego kurs wymiany będzie i tak o około 17% korzystniejszy niż w 2008 roku.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Kursy wymiany walut dla krajów spoza strefy euro, dla celów wypłaty pomocy w ramach JPR/JPO w 2010 r. (1 EUR =)

	Waluta	2010	±% 2010:09	2009	2008
Bułgaria	lew	1,9558	0,0	1,9558	1,9558
Republika Czeska	korona	24,6	-2,2	25,164	24,66
Dania	korona	7,4519	0,1	7,4443	7,4611
Estonia	korona	15,6466	0,0	15,6466	15,6466
Węgry	forint	275,75	2,2	269,7	242,83
Łotwa	łat	0,7094	0,2	0,7079	0,7086
Litwa	lit	3,4528	0,0	3,4528	3,4528
Polska	złoty	3,9847	-5,8	4,2295	3,3967
Rumunia	lej	4,2718	1,3	4,218	3,7413
Szwecja	korona	9,1421	-10,7	10,232	9,7943
Wielka Brytania	funt szterling	0,85995	-5,4	0,9093	0,7903

Źródło: *Agra Europe* w oparciu o dane Komisji Europejskiej

Jedynymi znaczącymi beneficjentami wahań kursów walut na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy będą Węgry, których rolnicy ucieszą się z 2,2% wzrostu wartości forinta, co przełoży się na otrzymywane płatności - w dodatku do 11,1% zeszłorocznego wzrostu. Skorzystają też Rumuni (o 1,3% w ujęciu rocznym).

Waluty pozostałych krajów spoza strefy euro zanotowały w ciągu ostatniego roku mniejsze rozbieżności względem euro, a w niektórych przypadkach w ogóle takowych nie było.

Estonia, która w momencie przystąpienia do UE w 2004 ustaliła niezmienny kurs krajowej waluty do euro, już 1 stycznia 2011 r. przystąpi do strefy wspólnego pieniądza.

W rzeczywistości wielkość wypłat z tytułu JPR dla każdego rolnika – w walucie narodowej lub w euro – będzie się prawdopodobnie nadal wahać z roku na rok, zależnie od szeregu czynników, szczególnie dodatkowo o jeden punkt procentowy w 2010 r. przy stawce modulacji, dla wszystkich płatności przewyższających 5 000 EUR.

W niektórych krajach lub regionach – w tym w Anglii – nieustanne progresywne przestawianie się z realizowania płatności JPR w oparciu o dominujący poziom historyczny w stronę zryczałtowanych, dokonywanych po stałej stawce wypłat obszarowych, będzie co roku także wywierało wpływ na stawki wypłat. Wartość płatności JPO w nowych państwach członkowskich (w euro) wzrośnie w tym roku z 60% do 70% pełnego unijnego poziomu.

Źródło: *Agra Europe Weekly z 8 października 2010 r.: "Currency shifts cut UK, Polish farm aids in 2010"*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione